



TEMA: HÅLLBAR BEBYGGELSEUT VECKLING

God bebyggd miljö
Begränsad klimatpåverkan
Levande sjöar och vattendrag
Hav i balans levande kust och skärgård
Ett rikt odlingslandskap
Ett rikt växt och djurliv
Levande skogar
Säker strålmiljö

Kommuninvånarna ska känna sig trygga i sin stad. Samtidigt ska kommunens värden utvecklas både med hänsyn till landskapsbilden och natur, kultur och boende. Det är många gånger en balansgång att i planarbetet ta hänsyn till skyddsvärda områden samtidigt som önskemål finns att använda områden intill ex. kusten för bostäder och annan exploatering.

Säker strålmiljö

Exponering av *joniserande strålning* är ett allvarligt hot mot människors hälsa eftersom strålningen innebär en ökad risk för cancer och ärftliga skador. Joniserande strålning kan inte undvikas helt och hållet eftersom det finns så kallade bakgrundsstrålning från radioaktiva ämnen i marken, kosmisk strålning från rymden och radioaktivt kalium som finns naturligt i kroppen. Joniserad strålning bildas då radioaktiva ämnen sönderfaller. Det största bidraget kommer från radon som finns i marken, i grundvattnet och i vissa byggnadsmaterial. Krav på redovisning av radonförebyggande åtgärder ställs vid nyproduktion av bostäder bland annat i samband med upprättande av nya detaljplaner.

Radon inomhus kan innebära en olägenhet för människors hälsa. I dag beräknas ca 500 fall av lungcancer orsakas av radon inomhus. Risken att drabbas för cancer på grund av radon är 25 gånger större för rökare än icke rökare. När det gäller radon ska man sträva efter att den livslånga stråldosen är så låg som möjligt. Alltså bör barn skyddas så tidigt som möjligt mot radonexponering.

Enligt Socialstyrelsens regler är *riktvärdet* för radon i befintliga bostäder, skolor och förskolor 200 Bq/m³. Kommunen har under 2009 säkerställt att radonhalten i kommunala skolor och förskolor inte överstiger 200 Bq/m³. Boverket har fastställt *gränsvärdet* 200 Bq/m³ i nybyggda bostäder.

UV-strålning förorsakar olika former av hudcancer, åldrande av huden samt olika ögonskador såsom inflammation av hornhinnan och grå starr. Den huvudsakliga källan till UV-strålning är solljus. Även exponering via konstgjorda källor av UV, såsom solarier och sollampor, kan påverka negativt.

För att driva ett solarium krävs en anmälan till Miljöförbundet. Miljöförbundet kontrollerar också solarier i kommunen genom sitt tillsynsarbete. Vid kontrollen besiktigas anläggningarna med avseende på lysrörens typ, dess ålder och kondition.

Kommunen kan genom samhällplanering utforma miljöer, såsom skolor och badplatser, så att det finns skuggiga platser utomhus, vilket kan minska exponeringen av solljus.

Elektromagnetisk strålning och magnetfält förekommer runt ledningar, transformatorer och andra anläggningar där elektrisk ström flyter. Det saknas i stor utsträckning kunskap om hur elektromagnetiska fält påverkar kroppen.



I kommunens planarbete tas hänsyn till var ledningar finns i omgivningen samt vilken kapacitet de har. I områden där barn vistas hela dagarna, såsom dagis och skolor, tas särskild hänsyn till placering av byggnader i förhållande till ledningar. Kommunen är positiv till markförläggning av kraftledningar. Det finns inte utpekade några strålningsfria zoner i översiktsplanen, eftersom det är svårt att skapa miljöer helt fria från elektromagnetisk strålning.

Hav i balans, levande kust och skärgård

Tillgängligheten till kusten är viktig för alla. Stränderna är en tillgång för det rörliga friluftslivet och turismen. Unika livsmiljöer för flora och fauna skapas av sanddyner, kåsor och vassbälten. Efterlevnaden av strandskyddsbestämmelserna bör ses över och information tas fram som redogör för strandskyddets bestämmelser. Miljöförbundet arbetar fortlöpande med informationskampanjer om strandskyddsreglerna. Genom att kommunen är restriktiv med att godkänna bebyggelse inom strandskyddade områden, ökar möjligheten att flera får tillgång till kust och stränder.

Inför varje badsäsong ser kommunen över sina mest välbesökta badstränder och rensar dem. Höst- och vårstormar drar med sig stora mängder tång som blir liggande på stränderna. När tången plockas bort med hjälp av maskiner transporteras samtidigt en hel del sand bort. Så småningom måste stränderna fyllas på med ny sand, vilket både är kostsamt samt de naturliga sandbankarna med växtlighet försvinner. För att minimera bortförande av sand från stränderna kommer kommunen att se över metoden för städning av tång.

Tång kan med fördel omvandlas till biogas. I flera kustkommuner används tång i rötningsprocesser. Dock kräver processen en kostsam rening av kadmium, som finns i tången. VMAB kommer att ta sin rötningsanläggning i drift under 2013. Kommunen kommer att undersöka möjligheten att förmedla tång till anläggningen.

God bebyggd miljö

Kommunens vision är att år 2020 vara 20 000 invånare. Vid en stor ökning av invånare krävs planering i god tid för framtida behov av bostäder och aktiviteter samt bostadssammansättning. För att minska behovet av transporter behöver tillgänglighet till service och handel på framförallt landsbygden ses över.

För att må bra och trivas måste människor känna sig trygga i sin tillvaro. Möjlighet ska ges så att tätorter utformas till olika ägandeformer av bostäder där unga såväl som gamla, kvinnor och män ska vara trygga och kunna nyttja alla delar av samhället. Samtidigt ska det vara lätt att ta sig ut i naturen och lätt att hitta områden som passar olika behov av friluftsliv.

Det är viktigt att kommuninvånare och besökare får möjlighet till fina naturupplevelser i en rik och varierad natur. Parker, vatten- och grönområden samt de tätortsnära skogarna ska skötas så att de ger avkoppling och naturupplevelser samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras.



Gröna tak är ett samlingsnamn för gräs- och sedumtak, dvs. tak med växtlighet som takbeläggning. Fördelen med gröna tak är att det dämpar buller, mildrar stadsklimatet, minskar risken för översvämning vid plötsliga skyfall, minskar behovet av stora dagvattensystem, tar upp och binder luftföroreningar, skyddar underliggande takmaterial mot temperaturväxlingar och isolerar byggnaden och spar därmed energi. Taken ser även trevliga ut och är i det närmaste underhållsfria.



Bild 1. Sedumtak kan även användas vid cykelställ.

Vi lever i ett konsumtionssamhälle och mängderna avfall tenderar öka. Vi kan därför inte längre se avfall som något som är förbrukat för alltid. Avfall ska ses som en resurs och tas tillvara i så hög grad

som möjligt samtidigt som påverkan på och risker för hälsa och miljö minimeras.

Det nationella delmålet för avfall anger att den totala mängden uppkommet avfall inte ökar och den resurs som avfall utgör ska tas tillvara i så hög grad som möjligt samtidigt som påverkan på och risker för hälsa och miljö minimeras.

Det är viktigt att arbetet med att minska avfallsmängderna är ett löpande arbete. För att kunna hantera avfallet i framtiden måste mängderna minska. Minskning av avfall kan ske på många sätt ex. återvinning och återanvändning. Framförallt är det viktigt att informera om att man genom medvetna val och ansvarstagande kan minska det avfall vi är orsak till.

Västra Blekinges gemensamma avfallsbolag, Västblekinge Miljö AB (VMAB), medverkar i projektet ”Europa minskar avfallet” (European Week for Waste Reduction, EWWR) ett initialt 3-årigt projekt som stöds av EU-kommissionens program LIFE+1. Bakgrunden till projektet är de stadigt ökande avfallsmängderna i Europa de senaste åren. Orsaken är ökande konsumtion. Att förebygga uppkomsten av avfall är det första steget i avfallshierarkin som lagfästas i EU:s ramdirektiv för avfallshantering.

Målet var att nå så många invånare som möjligt för att:

Visa konsumtionens direkta påverkan på miljön och växthuseffekten, och understryka sambanden mellan avfallsminimering och hållbar utveckling.

Öka medvetenheten om att det genereras för mycket avfall och genom aktiviteterna påverka allmänheten till att tänka hållbart i sin konsumtion.

Bidra till att berörda samhällsaktörer uppmärksammar och arbetar med avfallsminimering.

Den s.k. kretsloppspropositionen (prop. 2002/03:117) anger mål, strategier och åtgärder för att uppnå ett samhälle med giftfria och resurssnåla kretslopp. Avfall är både ett miljöproblem som ska minimeras och en resurs som ska användas.

Avfallshanteringen måste ses som en viktig del av samhällets infrastruktur. Man ska underlätta för konsumenter att sortera sitt avfall, återvinningen ska utvecklas, avfallets mängd minskas och dess farlighet förebyggas.

Kommunen har genom sin avfallsplan en prioriteringsordning som omfattar återvinning av produkter, materialåtervinning inklusive biologisk behandling, energiutvinning och säker deponering. Målet är bland annat att de totala avfallsmängderna efterhand ska minska.

Vidare anges som mål i planen att arbeta för att i ökad utsträckning undvika att användbara produkter blir avfall. Detta kan ske genom att VMAB aktivt medverkar till ökad återanvändning genom möjlighet till inlämning av användbara föremål i anslutning till återvinningscentralerna.

Miljöförbundet kommer inom en treårsperiod genom sitt tillsynsarbete att driva projekt om kontroll av hela avfallskedjan vid bygg och rivning. Syftet är att identifiera hur avfallet uppkommer och tas omhand. Aktuella rivningsobjekt kommer att väljas ut. I projektet kommer även inspektion på mottagningsanläggningar för rivningsavfall att göras.

Framförallt elektriska avfall transporteras över gränserna. Det är svårt att ha kontroll på vad som transporteras. Miljöförbundet kommer under 2013/2014 genom projekt att identifiera avfallens ursprung som ska transporteras över gränserna.

Ett rikt växt- och djurliv

Vi ska ta vara på kvaliteten på yt-, mark- och grundvatten så att levande arter inte minskar och hotas. I kommunens planarbete bör uppmärksammas att naturliga vattenhålor inte generellt ska användas för omhändertagande av dagvatten. Vissa arter kan inte leva i sura eller basiska vatten, såsom den större vattensalamandern och vissa andra groddjur. För att groddjuren ska ha en gynnsam miljö att fortplanta sig i måste ett flertal naturliga sammanhängande vattenhålor med skyddszon bevaras. Småvatten ska därför inte dikas



ut då livsmiljöer för groddjur kan förstöras. Det ska heller inte finnas möjlighet för fisk att vandra till vattenhålorna eftersom fisken äter upp groddjurens ägg och yngel.

REFERENSER:

www.socialstyrelsen.se

www.boverket.se

www.stralsakerhetmyndigheten.se



Åtgärdsprogram/Handlingsprogram för temat Hållbarbebyggelseutveckling

Program/projekt	Vem	Klart	Miljömål
Även kommunens övriga boenden ska innefatta Socialstyrelsens riktvärden för radon, 200 Bq/m³ .	Kommunen (Fastighetsavdelningen)	2015	Säker strålmiljö, God bebyggd miljö
Tillgängligheten för friluftsliv längs kusten ska ses över	Kommunen, Miljöförbundet, Länsstyrelsen	2015	God bebyggd miljö
Kommuninvånarna ska informeras om möjligheter till friluftsliv längs kusten .	Kommunen, Miljöförbundet, Länsstyrelsen	2014	God bebyggd miljö
Kommunen kommer att öka andelen cykelvägar med 3 km varje år .	Kommunen (Tekniska)	2013-	God bebyggd miljö
Kommunen ska se över möjligheterna till bättre tillgänglighet för människor utan bil i naturen, liksom de med funktionsnedsättningar .	Kommunen (Tekniska, Fritid och kultur, Parkenheten, Miljösamordnaren, Verksamhetsutvecklaren)	2014	God bebyggd miljö
Mängden avfall som kommunen ansvarar för ska minska genom ökad återvinning av produkter som omfattas av producentansvar.	Kommunen, VMAB	2013-	God bebyggd miljö, Giftfri miljö, Ett rikt växt och djurliv
Kommunen kommer att undersöka möjligheten att omhänderta byggavfall för återvinning och återanvändning .	Kommunen, VMAB	2014-	God bebyggd miljö, Giftfri miljö, Ett rikt växt och djurliv
Kommunen ska utreda möjligheten att inrätta bytescontainrar på de bemannade återvinningsstationerna.	Kommunen, VMAB	2014	God bebyggd miljö, Giftfri miljö, Ett rikt



<p>Siesjöns våtmarksled – LONA bidrag Kommunen har i samverkan med länsstyrelsen uppfört en våtmarksled vid Siesjö. Leden är till viss del tillgänglighetsanpassad. Fågeltorn och spänger har anlagts i detta artrika fågelområde.</p>	<p>Kommunen, Naturskolan, Länsstyrelsen</p>	<p>2013</p>	<p>växt och djurliv God bebyggd miljö</p>
<p>Strandskyddstillsyn</p>	<p>Miljöförbundet</p>	<p>2013</p>	<p>Hav i balans samt levande kust och skärgård</p>
<p>Tillgänglighetsanpassa stig på Valjeviken – LONA bidrag. Kommunen kommer i samverkan med länsstyrelsen att tillgänglighetsanpassa en naturstig vid Valjeviken. Samtidigt kommer befintliga grillplatser och bänkar att rustas upp och anpassas för personer med nedsatt rörlighet.</p>	<p>Kommunen, Länsstyrelsen</p>	<p>2013-2014</p>	<p>God bebyggd miljö</p>
<p>Rusta upp markeringen på motionsleder på Ryssberget – LONA bidrag En upprustning av motions/vandringslederna på Ryssberget kommer att genomföras. Inom området finns fyra leder. För bättre orientering kommer ny markering att sättas upp.</p>	<p>Kommunen, Länsstyrelsen, Naturskolan</p>	<p>2013</p>	<p>God bebyggd miljö</p>
<p>Rusta upp gamla fågator på Ryssberget – LONA bidrag. Ryssbergets stugförening, i samverkan med kommunen och länsstyrelsen, kommer att rusta upp gamla fågator inom Ryssbergets område. Fågatorna omfattar en markerad led på</p>	<p>Ryssbergets stugförening, Kommunen</p>	<p>2012-2013</p>	<p>God bebyggd miljö</p>

drygt 4 km. Åtgärden ökar människors tillgång till en god natur- och kulturmiljö.			
Fågeltorn och grillplats på Kaninholmen och spänger längs strandremsan Ljungaviken – LONA bidrag. Fågeltorn, spänger, bryggor och grillplatser kommer att anläggas, för att minimera störningen på fågellivet i Sölvesborgsviken.	Kommunen, Länsstyrelsen	2013	God bebyggd miljö
Uppdatera cykelkarta över kommunen	Kommunen (Teknisk, Fritid och kultur)	2014	God bebyggd miljö, Energi och transporter
Undersöka möjlighet att tång kan användas till biogasproduktion hos VMAB	Kommunen (Tekniska, Park)	2013	Hav i balans samt levande kust och skärgård, Energi och transporter
Ta fram informationsmaterial om lokala naturvärden	Kommunen (Miljösamordnaren, Verksamhetutvecklaren, Park)	2014	God bebyggd miljö, Ett rikt växt och djurliv
Kommunens pågående rötningsanläggning	VMAB	2013	God bebyggd miljö

FORTLÖPANDE ÅTGÄRDER

Program/projekt	Vem	Klart	Miljömål
Kommunen kommer att inventera och höja standarden på befintliga cykelvägars huvudstråk.	Kommunen (Tekniska)	Fortlöpande	God bebyggd miljö, Energi och transporter
Vid ianspråktagande av mark för exploatering i områden med höga naturvärden tillämpas en kompensationsprincip för att exploateringen inte ska motverka en hållbar utveckling för människa och natur. Vid en negativ åtgärd för arter eller naturtyper bör en kompensation i första hand ske i närområdet och i andra hand på annan plats i kommunen.	Kommunen (Tekniska, Plan, Park)	Fortlöpande	God bebyggd miljö, Ett rikt växt och djurliv
Den andel av hushållsavfallet som utgörs av felsorterade förpackningar och tidningar bör ligga under riksgenomsnittet.	Kommunen, VMAB	Fortlöpande	God bebyggd miljö, Giftfri miljö, Ett rikt växt och djurliv
Kommunen ska genom sitt planarbete arbeta för att ge arter möjlighet att sprida sig till nya lokaler.	Kommunen (Tekniska, Plan, Park)	Fortlöpande	God bebyggd miljö, Giftfri miljö, Ett rikt växt och djurliv

GENOMFÖRDA ÅTGÄRDER

Program/projekt	Vem	Klart	Miljömål
Cykelled Listerlandet Kommunen har genom ett EU- projekt anlagt en 50 km lång cykelled kallad Cykelled Listerlandet. Leden går genom vacker natur och gemytliga byar och fiskelägen.	Verksamhetsutvecklaren	2010	God bebyggd miljö
Utbyggnad av GC-nät vid Ljungaviken	Kommunen (Tekniska)	2011	God bebyggd miljö, Energi och transporter
Kommunens översiktsplan	Kommunen (Stadsarkitektavdelningen)	2011	God bebyggd miljö
En båtlattrin har installerats i Hanö hamn. Hanö är en ö ca 4 km sydost om Listerlandet. Ön har en hög besöksfrekvens under framförallt sommarhalvåret.	Kommunen (Tekniska)	2011	God bebyggd miljö, Ingen övergödning, Hav i balans levande kust och skärgård